

УЯВЛЕННЯ ПРО СВІТИ ЧЕРЕЗ МИСТЕЦТВО*Запорізька державна інженерна академія, кафедра УСФН*

Поняття мистецтва поєднує в собі (як це часто відбувається з такого роду філософськими категоріями) два основних значення - широке (спрошене, повсякденне) і вузьке (власне, науково-філософське).

У давнину, у греків і римлян всяке уміння - у ремеслі, домашньому господарстві, політиці, мистецтві та будь-якому іншому роді діяльності позначалося одним і тим же словом: грец. *techne* - мистецтво, майстерність, звідси - техніка в широкому сенсі вміння (бажано віртуозного) виконувати будь-яку роботу (будувати, грати на музичних інструментах, займатися спортом і т.п.); лат. *ars* - мистецтва (робити щось краще за всіх), звідси фр. *artiste* - артист, майстер своєї справи (наприклад, вправний лікар, умілий вчений-експериментатор, авторитетний педагог і т.д.).

Людина може пізнавати картину світу різними способами; мистецтво і наука є двома такими способами. Їх зближує єдність цілей і предмета - і мистецтво і наука мають своїм завданням пізнання об'єктивної реальності. У цьому сенсі наука і мистецтво являють собою лише різні форми усвідомлення навколишнього світу

Мистецтво і картина світу знаходяться в дуже тісному - прямого і зворотного зв'язку. Так мистецтво є форма пізнання і відображення в художньому творі картини світу його автора. В результаті мистецтво будь-якої історичної епохи більш-менш повно відтворює домінуючу в той час картину світу з усіма її індивідуально-своєрідними варіаціями. Ця картина становить ядро художньої інформації, тобто входить у зміст мистецтва і певним чином його організовує. Водночас, в силу своєї універсальності, картина світу містить в собі програму власного художнього уявлення, тому що актуальний для кожної епохи набір творчих методів, за допомогою яких в мистецтві реалізується картина світу, у відомому сенсі сам є результатом цієї картини.

Художнє сприйняття є дзеркальним відображенням процесу створення художніх цінностей, пов'язане з картиною світу тими ж прямими і зворотними зв'язками. Картина світу в даному випадку задає найбільш загальні методологічні орієнтації. Так, якщо в домінуючою картині світу суспільства реальність постає лише як тінь або знак надчутливого буття, то подібна установка не тільки налаштовує мистецтво на символічне відображення дійсності, але й орієнтує художню свідомість сучасників, що сприймають це мистецтво, на тотальну символічність. Навпаки, матеріалістичний уявлення про світ як об'єктивної даності, яка дорівнює самій собі і за якою нічого не приховується, не тільки породжує установку художника, спрямовану на реалістичне відтворення дійсності, а й таким же чином орієнтує сприймаючу мистецтво аудиторію. Інакше кажучи, в будь-яку епоху людина (як художник, так і аудиторія) живе в суспільстві, таким чином, він (чоловік) не вільний від його (суспільства) формує впливу. Будь-яка зміна в картині світу, що виникає по будь-яких причин, міняє як творчі установки, так і погляд сучасників на мистецтво. Проте варто відзначити, що не всі загальнокультурні подання відповідної епохи у всіх випадках передують і породжують художню картину світу. В історії людства були часи, коли модель світобудови формулювалася як художнє бачення світу і людини в світі. На пізніших стадіях культурного розвитку досить регулярно мистецтво повно, цілісно і синтетичне становило те, що не встигло отримати раціонально осмислений вид в суспільній свідомості. На всіх етапах людського існування мистецтво є художньою формою пізнання дійсності. Історія знає багато фактів, які свідчать, що художнику відкривалося те, до чого наука підбиралася значно пізніше.